

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.1 ความเป็นมา
  - 1.2 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.3 ประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.4 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
  - 2.1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการ
  - 2.2 การปฏิบัติตามแผน
  - 2.3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน
3. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
  - 3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 3.2 ภารกิจของนักเรียน
  - 3.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
  - 3.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข
  - 3.5 การส่งต่อนักเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความเป็นมา

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการหลั่งไหลแลกเปลี่ยนของวัฒนธรรมทั่วโลก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ ความคิด เจตคติและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นักศึกษา ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นที่นิยมความฟุ่มเฟือยและไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศทั้งในด้านการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุที่เร็วขึ้น ปัญหาการพนัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการควบคุมตัวเองไม่ได้ล้วนแต่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสงบสุขของสังคม

ภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นตัวสะท้อนว่าขณะที่โลกมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่วัยรุ่นกลับมีคุณภาพจิตใจที่ด้อยโอกาสลงอย่างน่าเสียดาย การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไม่สามารถฝากภาระของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างรุนแรงต่อการสร้างค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของพวกเขา จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลผู้ใกล้ชิดที่เข้าใจธรรมชาติ เจตคติและความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างลึกซึ้ง และสามารถสร้างความผูกพันจนเข้าไปนั่งอยู่กลางใจได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 1) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู - อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้นักเรียน ทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต เพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 1 - 3)

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติ ของผู้บริหารและครู - อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนจะมีครู - อาจารย์ อย่างน้อยหนึ่งคน ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู - อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่าย ในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ต้องมีความเชื่อดังนี้

1. นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข
2. นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลา และวิธีการที่แตกต่างกัน
3. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมกระทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเด็ก เพื่อให้สามารถต่อสู้เอาชนะภัยคุกคามเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้นด้วยเหตุดังนี้

1. นโยบายรัฐบาล รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ ให้คนไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้ และมีปัญหาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ และนำประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจและสังคมโดยยึดหลัก “การศึกษา สร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน” (ทักษิณ ชินวัตร. 2544 : 20)

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข : 5) ได้กล่าวถึงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มีเป้าหมายให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทย และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และได้กำหนดจุดหมายให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีความสุขและบุคลิกภาพที่ดี

4. จรรยาบรรณในวิชาชีพครูนั้นสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544 : 65) กำหนดให้ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า และครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. พัฒนาการและความต้องการของนักเรียนจากความเจริญก้าวหน้าของสังคม โลกและกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดสภาวะวิกฤติทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กต้องอยู่ท่ามกลางโลกแห่งการแข่งขันและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาทำการให้เกิดปัญหาการปรับตัวที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคม

6. ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนด้วยความเชื่อว่าครูคือพ่อและแม่คนที่สองของลูกประกอบกับสภาพความยากลำบากในการหาเลี้ยงชีพส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดูแลบุตรหลานของตน จึงฝากความหวังไว้กับครูและระบบการศึกษาที่จะให้โรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอนและพัฒนาให้บุตรหลานเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ความที่สังคมมุ่งหวังนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันแก้ไขและพัฒนาเด็ก เพื่อให้สามารถต่อสู้เอาชนะภัยคุกคามเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้กำหนดความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 4)

ประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรใน โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรม และจะก่อประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นักเรียน

1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

1.3 ใ้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

2. ครู

2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

- 2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู
  3. ผู้บริหาร โรงเรียน
    - 3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
    - 3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักสูตร และคุณภาพการจัดการศึกษา
    - 3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม
  4. ผู้ปกครอง ชุมชน
    - 4.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
    - 4.2 เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน
    - 4.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน
    - 4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง
  5. โรงเรียน
    - 5.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
    - 5.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนและความร่วมมือจากบุคลากร จากชุมชน และจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง
    - 5.3 มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร
  6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
    - 6.1 พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน
    - 6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล/ประเมินผล และการวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
    - 6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อใช้พัฒนางานต่อไป
  7. ประเทศชาติ
    - 7.1 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
    - 7.2 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ
    - 7.3 ประชาชนมีคุณภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ
- (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 4 - 8)

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถ

ตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากร ในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้นักเรียน ได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จใน 4 ด้านคือ การบริหารเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเฝ้าติดตามและประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 9 - 12)

1. การบริหารเชิงระบบ

การบริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุดจะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการแต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมีกรบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยอันจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของ โรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการต่าง ๆ และการบันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติ และบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน หรือผลักเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคลหรือระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บัญชีหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

การดำเนินงาน เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จ และเป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบ และพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน คิดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด และร่วมทำไปพร้อม ๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 1)

ในการทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ นั้น ประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 78)

1. ทีมนำ ได้แก่คณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการ และอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับการพัฒนาว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3. ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดแข็งจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการ หรือ บังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินผล ตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศติดตามและประเมินผล

การนิเทศติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานซึ่งจะช่วยส่งเสริม สนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 32)

- 4.1 ชั้นการวางแผน
  - 4.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ
  - 4.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ เครื่องมือ และวิธีการในการนิเทศติดตาม และประเมินผล
  - 4.1.3 กำหนดแผนงาน/ปฏิทินการดำเนินงาน
- 4.2 ชั้นการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงของสถานการณ์
- 4.3 ชั้นการตรวจสอบ
  - 4.3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 4.3.2 ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4.4 ชั้นการปรับปรุง และพัฒนางาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล จะบรรลุเป้าหมายได้ต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (P D C A) มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดทำระบบสารสนเทศ และสรุปรายงานและเผยแพร่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 98-100)

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล จึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลงานในระหว่างการดำเนินงานด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการวางแผนที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐาน เป็นการประเมินระบบและผลลัพธ์ของระบบทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนา ปกป้อง และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จใน 4 ด้านคือ การบริหารเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศติดตามและประเมินผล

แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วย การเตรียมการและการวางแผนดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานกิจกรรมเหล่านี้สามารถนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 รอบปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 28-34)

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการ และการวิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

1. กิจกรรมที่ 1 การแต่งตั้งคณะกรรมการ มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

1.1.1 เพื่อให้มีคณะกรรมการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

1.1.2 เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.2 วิธีการดำเนินงาน

1.2.1 การประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดังนี้

1.2.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

1.2.2.2 คณะกรรมการประสานงาน (ทีมสนับสนุน)

1.2.2.3 คณะกรรมการดำเนินงาน

1.2.2.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงาน คณะกรรมการดำเนินงาน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงานมีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการดำเนินงาน

2.1.2 เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ตลอดปีการศึกษา

2.2 วิธีดำเนินงาน

คณะกรรมการอำนวยการและหรือคณะกรรมการประสานงาน ดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินหรือแบบสำรวจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครู รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมหรือ โครงการ เพื่อสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 29-30)

การปฏิบัติตามแผน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาประกอบด้วย สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากร และดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. กิจกรรมที่ 1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากรมีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

1.1.1 เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.2 เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.3 เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการและการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 วิธีการดำเนินงาน คณะกรรมการประสานงานอาจดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษา ในลักษณะ ดังนี้

1.2.1 ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

1.2.2 ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

1.2.3 ประชาสัมพันธ์งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 ประเมินผลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2. กิจกรรมที่ 2 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

2.1.1 เพื่อให้ครูได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้

2.1.2 เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพและความต้องการของนักเรียน

2.2 วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 31-32)

2.2.1 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

2) การคัดกรองนักเรียน โดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแล ด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษาหารือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมสอนเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

5) การส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากครูอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2.2.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกขั้นตอน

2.2.3 สรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยประเมินเพื่อทบทวน ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

1. กิจกรรมที่ 1 ประเมินเพื่อทบทวน มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

1.1.1 เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีในแต่ละระดับ และนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับปรุงระหว่างการดำเนินงาน

1.1.2 เพื่อให้ได้รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้น สำหรับการจัดทำสรุปรายงานของสถานศึกษาต่อไป

1.2 วิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1.2.1 คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับชั้น

1.2.2 ดำเนินการประเมินแต่ละระดับชั้น โดยผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือผู้แทนครูในแต่ละระดับ ซึ่งได้รับการอบรมหรือมีความรู้ ทักษะในการประเมิน โดยดำเนินการประเมินสลับระหว่างระดับชั้น

1.2.3 นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

1.2.4 ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

1.2.5 ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับ ส่งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2. กิจกรรมที่ 2 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปงาน มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ มีดังนี้

2.1.1 เพื่อให้ได้รับรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละภาคเรียน และปีการศึกษา

2.1.2 เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาระบบวิธีการงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 วิธีการดำเนินงาน

2.2.1 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอประธานคณะกรรมการดำเนินงานทุกสิ้นภาคเรียน

2.2.2 คณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอคณะกรรมการประสานงาน

2.2.3 คณะกรรมการประสานงานจัดทำสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากจากประธานคณะกรรมการดำเนินงานและจากการประเมิน เพื่อทบทวนแล้วนำมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของสถานศึกษา เสนอคณะกรรมการอำนวยการ

2.2.4 คณะกรรมการอำนวยการดำเนินงาน ดังนี้

1) ประชุมพิจารณารายงานจากคณะกรรมการประสานงาน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2) นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 33-34)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกกิจกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับนักเรียนในโรงเรียน ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นจึงเลือกตัวแปร ตำแหน่งซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างาน และครูที่ปรึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงและดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพแก่นักเรียนให้มากที่สุด

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการดำเนินงาน คือ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา โดยมีภารกิจที่เป็นหัวใจของการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยและแก้ไขนักเรียน การส่งค่อนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน และได้หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน หรือหากจำเป็นต้องเกิดก็ให้เกิดน้อยที่สุด

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำไปวางแผนให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 36 - 37)

1. ขั้นตอนการปฏิบัติกรรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 5)

- 1.1 จัดครูที่ปรึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มในสัดส่วน ครู:นักเรียน คือ 1 : 20-25 คน
- 1.2 ทีมประสานกำหนดวิธีการและเครื่องมือรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.3 ทีมประสานอบรมวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในกรณีที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม
- 1.4 ครูที่ปรึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลของนักเรียน
- 1.5 หากข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีครบถ้วนต่อการนำไปใช้ในการคัดกรองนักเรียนให้ดำเนินการสรุปรายงานผลไปตามลำดับ

หากข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการคัดกรอง ให้ทบทวนและปรับวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มเติม

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.1 ร้อยละ 80 ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในสัดส่วน ครู:นักเรียน คือ 1 : 20-25 คน

2.2 นักเรียนทุกคนได้รับการประมวลข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.3 ร้อยละ 80 ของนักเรียน มีข้อมูลประมวลผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการคัดกรองนักเรียนต่อไป ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบและรวบรวมได้ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 37 – 40)

3.1 ด้านความสามารถ

3.1.1 ความสามารถด้านการเรียนรู้

3.1.2 ความสามารถพิเศษ/อัจฉริยะ

3.2 ด้านสุขภาพ

3.2.1 ร่างกาย/ความพิการ

3.2.2 จิตใจ/พฤติกรรม

3.3 ด้านครอบครัว

3.3.1 เศรษฐกิจ

3.3.2 การคุ้มครองสวัสดิการ

3.4 ด้านสารเสพติด

3.5 ด้านความปลอดภัย

3.6 พฤติกรรมทางเพศ

3.7 ด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ครอบคลุมทุกด้านนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม ดังนี้

4.1 การสังเกต

4.1.1 พฤติกรรมการแสดงออก

4.1.2 พฤติกรรมการทำงาน

4.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ครูวิชาการ
เพื่อนครู และเพื่อนนักเรียน

4.2.2 ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กนักเรียน ญาติที่ใกล้ชิด
เพื่อนบ้าน

4.3 ตัวนักเรียน

4.4 การเยี่ยมบ้าน เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น

4.4.1 สภาพเศรษฐกิจ/สังคม

4.4.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

4.5 การศึกษาข้อมูล

4.5.1 ผลงานของนักเรียน ได้แก่ อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน
สมุดทำงาน แบบฝึกหัด งานฝีมือ/สิ่งประดิษฐ์ โครงงาน

4.5.2 เอกสาร/หลักฐานอื่น ๆ ได้แก่ ระเบียบสะสม การศึกษาเด็กเป็นราย
กรณี บันทึกสุขภาพ บันทึกการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

4.6 การทดสอบ ซึ่งประกอบไปด้วย

4.6.1 แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้นเอง

4.6.2 แบบทดสอบระดับชาติ

4.6.3 แบบทดสอบมาตรฐาน

แบบทดสอบทั้ง 3 ข้างต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถทางการเรียน วัดความถนัด/
ความสนใจ วัดทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ และประเมินเพื่อคัดแยกนักเรียนที่ประกอบด้วย
แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แบบทดสอบเขาวนปัญญา แบบทดสอบความถนัดทางการ
เรียน/อาชีพ แบบสำรวจความสนใจด้านอาชีพ แบบประเมินพฤติกรรมเฉพาะด้าน แบบสำรวจ
คัดแยกเบื้องต้นสำหรับเด็กพิการ/บกพร่อง แบบสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แว่ว แบบสำรวจ
นักเรียนด้อยโอกาส และอื่นๆ

5. แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งในด้านการเรียน
ด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัว และประวัติพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะช่วยให้ครู/
อาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์

คัดกรองนักเรียน และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีแนวทางในการศึกษา และรวบรวมข้อมูลนักเรียนดังนี้

5.1 ด้านความสามารถ (ด้านการเรียน)

5.1.1 ศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวัดความรู้มาตรฐาน

ระดับชาติ (NT) ฯลฯ

5.1.2 สังเกตสำรวจพฤติกรรมกรรมการเรียน เช่น การมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

เวลาเข้าชั้นเรียน

5.1.3 สัมภาษณ์/สอบถามครูประจำวิชา ผู้ปกครองนักเรียน

5.1.4 อื่น ๆ

5.2 ด้านความสามารถ (ด้านความสามารถพิเศษ)

5.2.1 สังเกต

5.2.2 การแสดงออกถึงความสามารถพิเศษความถนัด ความสนใจ การมี

บทบาทหน้าที่พิเศษในสถานศึกษา

5.2.3 ใช้นิบบสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แนว

5.2.4 แบบประเมินพหุปัญญา

5.2.5 อื่น ๆ

5.3 ด้านสุขภาพ (ด้านร่างกาย)

5.3.1 สํารวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

5.3.2 ศึกษาระเบียบสะสม

5.3.3 ศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพ

5.3.4 การสัมภาษณ์

5.3.5 การสอบถาม

5.3.6 การสังเกต

5.4 ด้านสุขภาพ (ด้านจิตใจพฤติกรรม)

5.4.1 การสังเกต

5.4.2 การสอบถาม

5.4.3 เชี่ยมบ้าน

5.4.4 วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน

- 5.4.5 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
- 5.5 ด้านครอบครัว (ด้านเศรษฐกิจ)
  - 5.5.1 ศึกษาจากข้อมูลระเบียบสะสม
  - 5.5.2 สัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง
  - 5.5.3 เชื่อมบ้าน
  - 5.5.4 ศึกษาข้อมูล EIS
- 5.6 ด้านครอบครัว (ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพ)
  - 5.6.1 ศึกษาจากระเบียบสะสม
  - 5.6.2 สังเกต
  - 5.6.3 สอบถาม
  - 5.6.4 เชื่อมบ้าน
  - 5.6.5 ตรวจเด็กค้อยโอกาส
- 5.7 ด้านยาเสพติด
  - 5.7.1 สังเกต
  - 5.7.2 สัมภาษณ์
  - 5.7.3 สอบถาม
  - 5.7.4 เชื่อมบ้าน
  - 5.7.5 ตรวจสอบสุขภาพ
  - 5.7.6 ตรวจปัสสาวะ
- 5.8 ด้านความปลอดภัย
  - 5.8.1 ศึกษาข้อมูลจากระเบียบสะสม
  - 5.8.2 ศึกษาจากการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียน
  - 5.8.3 การสัมภาษณ์นักเรียน/ผู้ปกครอง
  - 5.8.4 สังเกตพฤติกรรมนักเรียน
  - 5.8.5 การเชื่อมบ้านนักเรียน
  - 5.8.6 อื่น ๆ
- 5.9 ด้านพฤติกรรมทางเพศ (พฤติกรรมผู้สาว, พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ)
  - 5.9.1 การสังเกตพฤติกรรม

5.9.2 การสัมภาษณ์นักเรียน/ผู้เกี่ยวข้อง

5.9.3 การตอบแบบสอบถามประเภทอื่น ๆ เช่น โครเอ็ย

5.9.4 การทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นเป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2-3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์การคัดกรองเอง เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันของสถานศึกษา

การคัดกรองนักเรียน โดยการจัดแบ่งตามพฤติกรรมที่ได้จากการศึกษาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2545 : 67)

1. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชุมครู เพื่อร่วมกันกำหนด/ปรับปรุง/พัฒนาเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนของแต่ละโรงเรียน หรือใน แต่ละพื้นที่
2. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิจารณาคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน
3. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อบรมแนวทางการคัดกรองนักเรียน ให้ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในกรณีที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาไม่เคยผ่านการอบรม
4. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยใช้แบบบันทึกคัดกรองรายบุคคล
5. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสรุปผลจากแบบคัดกรองนักเรียน โดยแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารายงานผลการคัดกรองนักเรียน นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

การคัดกรองนักเรียน จะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งได้จากข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลมาคัดกรองได้กลุ่มนักเรียนดังนี้

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ
2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ
3. กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ

จากผลการคัดกรองดังกล่าวจะทำให้ นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใด เป็นความลับ

1. กระบวนการดำเนินงาน

ในการคัดกรองนักเรียนมีกระบวนการในการคัดกรองนักเรียนคือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. วิธีการดำเนินการ

มีวิธีดำเนินการ โดยครู แยกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองและลงบันทึกในแบบสรุปผลการคัดกรอง และจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียน

3. เครื่องมือและแหล่งข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองข้อมูล ได้แก่ เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน แบบบันทึกการคัดกรอง และแบบสรุปผลการคัดกรอง

จากการคัดกรองจะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ได้แก่

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม
7. เด็กออทิสติก
8. เด็กอัจฉริยะ

โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กเหล่านี้ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 43 - 44)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง แม่นยำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ

การส่งเสริมและพัฒนา

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาคำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 20 - 21)

การดำเนินการในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดตามความต้องการของนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีเครื่องมือและแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้คือ แบบสำรวจความต้องการของนักเรียน แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมโฮมรูมของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 35 - 36) และเพื่อให้การจัดกิจกรรมโฮมรูมเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนสูงสุดและอย่างแท้จริงจึงควรดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดตามความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1.1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

1.1.3 ควรมีการจัดทำหลักฐานบันทึกการจัดกิจกรรมทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ และสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้ง

1.1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมและจัดทำรายงาน

1.2 โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียน การสอนของนักเรียน แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพและตามเหตุการณ์

1.3 ใช้วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

1.4 ใช้วิธีการอื่นๆ ตามความเหมาะสม

2. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือร่วมใจกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 88)

2.1 ทีมประสานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจากผลการประเมินและการประชุมที่ผ่านมา

2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมแต่ละครั้งให้ชัดเจน

2.3 ประชุมทีมประสานเพื่อวางแผนเตรียมการจัดกิจกรรม เช่น จัดทำคำสั่งโรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ เตรียมเอกสารและอาคารสถานที่ เป็นต้น

2.4 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเตรียมข้อมูลนักเรียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้

2.5 ครูดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนและสื่อสารในทางบวกมีท่าที่เป็นมิตร

2.6 ครูให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.7 ครูบันทึกการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

2.8 ครูประเมินผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสถานศึกษาจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.9 นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการประชุมครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นกระบวนการที่ต้องเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพ และเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ในการจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหานั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติ

การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตร การเยี่ยมบ้านนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ค : 49)

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

การให้คำปรึกษาเบื้องต้นของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นการช่วยเหลือและป้องกันปัญหาของนักเรียน ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามและพึงประสงค์

1.1 ขั้นตอนการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

1.1.1 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาทำการศึกษาผลการตัดกรอง และข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดปัญหาและปัจจัยที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนัดวัน เวลาและสถานที่ให้คำปรึกษา

1.1.2 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตามกระบวนการการให้คำปรึกษา คือ สร้างสัมพันธภาพ พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการช่วยเหลือ และยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง

1.1.3 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน หลังการให้คำปรึกษา

1.1.4 หากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ครูก็ควรให้การส่งเสริมตามสภาพปัญหาแต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง

1.1.5 ยุติการปรึกษา

2. กิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนถือเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับพฤติกรรมของนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มในชั้นเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเลือกวิธีการหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา

2.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

2.1.1 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ทำการรวบรวมข้อมูลนักเรียนและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

2.1.2 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายวางแผนและพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาเพื่อการปรับพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน เช่น

1) ฝึกฝน/ปฏิบัติ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การฝึกพูดหน้าชั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการพูด

2) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การแจกอุปกรณ์ การทดลอง การรวบรวมสมุดแบบฝึกหัด เป็นต้น

3) การจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้บทบาทหน้าที่หรือฝึกฝนความรับผิดชอบ

2.1.3 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จัดกิจกรรมตามแผน

2.1.4 ประเมินการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนประจำวิชา อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2.1.5 หากนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมตามสภาพความต้องการ แต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาเลือกวิธีการปรับพฤติกรรมใหม่

2.1.6 ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมใหม่

2.1.7 ประเมินผลการจัดกิจกรรมซ้ำ

2.1.8 หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ให้พิจารณาส่งต่อครูแนะแนว หรือ ฝ่ายปกครอง หรือส่งต่อตามระบบสาธารณสุขต่อไป

การดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนกลายเป็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข เป็นการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และพัฒนาให้นักเรียนเติบโต เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

การส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหาขาดการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ในกรณีที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอยู่แล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นจะส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองดำเนินการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป

2. การส่งต่อภายนอก การส่งต่อภายนอกเป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อ และมีการติดต่อบริหารผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (กรมสุขภาพจิต.

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่าขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครู/อาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องภายใน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ทำการศึกษาคำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยตรงนั้นยังมีไม่มากนัก แต่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนอยู่บ้าง ซึ่งได้ค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้อประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ทรงฤทธิ์ เวียงบาล (2545) ได้ศึกษาเจตคติต่อการเสพยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเสพยาบ้าถูกต้องมากกว่านักเรียนมีผลการเรียนต่ำรวมถึงนักเรียนหญิงมีเจตคติที่ดีต่อการเสพยาบ้าถูกต้องกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีเจตคติที่ดีต่อการเสพยาบ้าถูกต้องกว่านักเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาล ผู้ปกครองและครู-อาจารย์ ต้องพยายามสร้างภูมิคุ้มกัน โดยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเสพยาบ้าให้ถูกต้อง จากการศึกษาแนวทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปว่าการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องดำเนินงานตามองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ต้องมีข้อมูลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุภาวดี สองเมือง (2545) ได้ศึกษาการศึกษาเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาค้นคว้าพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผลสูงส่วน การประหัดและความเสียสละ อยู่ระดับปานกลาง และสะท้อนจากสาเหตุการเล็งดูแบบประชาธิปไตยกับการเล็งดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวที ความมีวินัย ความมีเหตุผล และความเสียสละ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับอาชีพผู้ปกครองและวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับเพศต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมด้าน

ความซื่อสัตย์ ด้านความมีเหตุผล ด้านความเสียสละ อาชีพผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเพศในด้าน ความรับผิดชอบและอาชีพผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการประหยัด

เพิ่มพูน ผ่านสำแดง (2546) ได้ศึกษาผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนหนองสอวิทยาคม ตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดกรมสามัญ ศึกษา พบว่าการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทำให้ครูที่ปรึกษามีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนดีขึ้น ครูที่ปรึกษาสามารถคัดกรองนักเรียนตามแบบ ประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ ผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม ทำให้ครูกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ครูที่ปรึกษาระดับชั้นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ของนักเรียน การส่งต่อนักเรียนภายในโรงเรียนชั้นตอนและระบบการทำงานที่ชัดเจน

พัฒนา อนนทสีหา (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากร ในการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า การพาไปศึกษาดูงานและการให้ความรู้ ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถ ดำเนินการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งชั้นตอนได้ครบทุกชั้นตอน

สันติ นิลหมื่นไวย (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าก่อนการพัฒนางานส่งเสริมให้ นักเรียนมีวินัย งานปกครองขาดการวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่เกิดขึ้น ไม่มีแผนงาน/โครงการปฏิบัติที่ชัดเจน ขาดระบบการกำกับติดตามและการประสานงานระหว่าง บุคลากรภายในและภายนอก ครูอาจารย์และคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการฝ่ายปกครอง มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนและการกำกับติดตามงานค่อนข้างน้อยและ นักเรียนมีพฤติกรรมหลบหนีเรียนค่อนข้างมากทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เพราะ ครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานพิเศษอื่นๆ มาก

สำราญ สุขเกษม (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียน โนนสุวรรณพิทยาคม อำเภอ โนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการแต่งกาย และด้านความรับผิดชอบมีการดำเนินการ พัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการเสริมแรง ผลการศึกษาพบว่าด้านการแต่ง กายมีจำนวนนักเรียนที่ประพฤติผิดวินัยด้านการแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การสวมเครื่องประดับ ทรงผมผิดระเบียบ การใช้เครื่องสำอางลดลงเหลือเพียง 1.34 ของนักเรียน ทั้งหมด ซึ่งบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบการแต่งกายมี ความตระหนักในการประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนมากขึ้น ด้านความรับผิดชอบมี จำนวนนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบ ด้านการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณที่ได้รับ มอบหมายลดลงเหลือเพียงร้อยละ 4.84 ซึ่งบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนักเรียนให้

ความร่วมมือกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้นตั้งใจ และเอาใจใส่ในการทำงานมากขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนสะอาด สวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ตำรวจ คงสืบชาติ (2547) ได้ศึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านสิ่งเสพติดอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ใช้เวลาประมาณ 50-60 นาทีต่อสัปดาห์ อยู่ในระดับมากที่สุด สิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนาคือ โรงเรียนควรดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลการประเมินอยู่ในลำดับสุดท้าย โดยผู้บริหารและครูมีการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบ การดำเนินการของผู้บริหารและครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนต่างก็มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านสิ่งเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กำไลทิพย์ ราชแก้ว (2552 : 124 - 125) ได้ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างาน และครูที่ปรึกษา ร้อยละ 30.00 มีความคิดเห็นว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่ชัดเจนขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 22.35 ครูมีการะงานมาก ร้อยละ 12.35 และผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้างาน และครูที่ปรึกษา ร้อยละ 26.47 มีความคิดเห็นต้องการพัฒนาความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 24.11 ต้องการรับการสนับสนุนงบประมาณ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ อย่างเพียงพอ ร้อยละ 25.35 ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ได้เสนอแนะให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และส่งเสริมสังคมให้มีความเข้มแข็ง

สุภาพ อัยยะ (2552) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ (2552) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนอำเภอประโคนชัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2 ตามความเห็นของครูที่ปรึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ส่วนผลการศึกษานักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

สมคิด ชิงชัย (2553 : 76) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และพบว่าสภาพและปัญหาทางสุขภาพจิตของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจึงสรุปได้ว่าทุกโรงเรียนมีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สามารถคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ จนสามารถทำการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ และส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาเกินความสามารถของครูไปยังผู้เชี่ยวชาญจนทำให้นักเรียนได้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมเหมือนบุคคลทั่วไป

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสไตน์ (Dickstein, 1972; อ้างถึงใน อำนวยผล สระพรหม. 2546 : 64) ได้ทำการวิจัย บุคลิกลักษณะของครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นที่ต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปนักเรียนต้องการครูที่ปรึกษาในวัยหนุ่มสาว และครูเป็นผู้ให้คำปรึกษามากกว่าแนะนำ เป็นคนเปิดเผย ใจดีมีเมตตา มีความเป็นมิตร และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

แมงกัสโซ (Mangusso, 1972; อ้างถึงใน อำนวยผล สระพรหม. 2546 : 65) ได้ศึกษา บทบาทของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนในรัฐเท็กซัส ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันถึงคุณค่าเกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ต้องมีประสบการณ์ในการสอน มีความสามารถและมี ประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา

มาร์ช (March, 1987; 255 - 388; อ้างถึงใน พัฒนพงษ์ มมประโคน. 2553 : 48) ได้ทำการ วิจัย พบว่า นักศึกษามักปรึกษากันเองในกลุ่มเพื่อนมากกว่าที่จะมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากไม่ ต้องการถูกถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เพราะเกรงความลับของตนจะถูกเปิดเผย โดยเฉพาะในกลุ่ม นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลาง ถึงวัยรุ่นตอนปลาย ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจมีส่วนทำให้นักศึกษาไม่มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และเห็นว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญลดลง

แนดเลอร์ (Nadler, 1990; 77; อ้างถึงใน พัฒนพงษ์ มมประโคน 2553 : 49) ได้ ทำการศึกษาพบว่า นักศึกษามักปรึกษากันเองในกลุ่มเพื่อนมากกว่าที่จะมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากไม่ต้องการถูกถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวเพราะเกรงความลับของตนจะถูกเปิดเผย โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลาง ถึงวัยรุ่นตอนปลาย ปรากฏการณ์ดังกล่าว อาจมีส่วนทำให้นักศึกษาไม่มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และเห็นว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษามี ความสำคัญลดลงสำหรับตน

เวสต์ (West, 1991; อ้างถึงใน พัฒนพงษ์ มมประโคน. 2553 : 49) ได้ทำการวิจัย และระบุว่า นักศึกษามักจะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลฝ่ายแนะแนวเป็นคนอื่น และเกรงว่าความลับ ของตนจะถูกเปิดเผย การเข้าพบเพื่อปรึกษาจึงมักเป็นการเข้าพบทางด้านวิชาการ ส่วนปัญหาอื่นๆ นักศึกษาจะไปปรึกษากับเพื่อน และมักมาพบอาจารย์ที่ปรึกษาต่อเมื่อมีปัญหาจนตนเองและ เพื่อนไม่สามารถแก้ปัญหาได้แล้ว

คีท (Keith, 1992; 93; อ้างถึงใน เพิ่มพูน ผ่านสำแดง. 2546 : 73) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของความร่วมมือของผู้ปกครองในด้านการศึกษานักเรียนเม็กซิกันอเมริกัน ระดับ 8 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร พบว่า เด็กเม็กซิกันมักค่อยโอกาสทางเรียน เมื่อเทียบกับ นักเรียนส่วนใหญ่ในอเมริกัน เสี่ยงต่อการเรียนไม่จบ ไม่ค่อยแสดงให้เห็นศักยภาพในด้านการเรียน

เหมือนเด็กนักเรียนที่มีพื้นฐานทางเชื้อชาติอื่นๆ ไม่ว่าพ่อแม่เด็กเหล่านั้นได้เข้าไปอยู่ในอาศัยใน สหรัลหลายชั่วอายุคนแล้วก็ตาม ปัจจุบันนี้สังคมผู้ปกครองต่างก็เชื่อว่า ถ้าใช้กลไกเสริมเติมเข้าไป เด็กๆ เมื่อกิจกันอเมริกันน่าจะมีผลการเรียนดีขึ้น ถ้าหากผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ลูกอย่างจริงจัง เชื่อว่าผลการเรียนของเขาจะดีขึ้นทั้งในภาพรวม และรายด้าน การมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของผู้ปกครองนั้นเป็นผลดี เป็นแรงจูงใจสำหรับเด็กๆ และมีผลต่อการเรียนโดยรวม ของเด็ก ในเมื่อการศึกษาที่มีประโยชน์สำหรับทุกคนในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในสังคมปัจจุบัน นักศึกษา และผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของรัฐ ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้เอาใจใส่ใน การศึกษาของลูกให้มากขึ้น เพิ่มความหวังในด้านการศึกษาในตัวลูกให้มากขึ้น ดังนั้นการเอาใจใส่ ในการศึกษาถูก ควรหาทางสนับสนุนได้เรียนหนังสือเพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็กอเมริกัน

โลออนส์ (Lyon, 1993; 195; อ้างถึงใน พัฒนพงษ์ มมประโคน, 2553 : 50) ได้ศึกษา การรับรู้ของครู และนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่น โดยศึกษาจากนักเรียน 303 คน ในโรงเรียน ประจำอำเภอในชนบทแห่งหนึ่งในเมืองแคนซัสซิตี พบว่าวัยรุ่นในชนบทมีความกังวลใจเกี่ยวกับ เรื่องต่างๆ หลายประการ ชายและหญิงมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ปัญหาส่วนมากเกิดจาก การบริหารงานของโรงเรียน ปัญหาที่นักเรียนประสบเกี่ยวกับการพัฒนาการทางร่างกาย และสุขภาพ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดการบริการให้คำปรึกษา และการแนะแนวมากขึ้น

ซันด์เลอร์ (Chandler, 2001 : 136) ได้ศึกษาการเปลี่ยนผ่านโดยใช้รูปแบบการให้บริการ พิเศษแก่เด็กปฐมวัย 2 รูปแบบ ในการศึกษา ได้สำรวจผู้ปกครองของเด็กประถมศึกษาที่มีความพิการ เพื่อระบุสารสนเทศและบริการให้แก่ผู้ปกครอง ในขณะที่พวกเขาและลูกๆ ของพวกเขากำลังทำ การเปลี่ยนผ่านจากการเข้าร่วมแต่แรกๆ และโปรแกรมการศึกษาพิเศษก่อนวัยเรียนของรัฐบาลและ ระบุภารกิจของผู้ปกครองและโปรแกรมด้านที่ชอบเป็นพิเศษเหล่านี้ได้แก่ การไม่เห็นด้วยกับ การ ไม่มีทางเลือก ที่จะจัดให้สำหรับบริการ การขาดแคลนสารสนเทศที่จัดให้ในการบริการ และ การขาดแคลนสารสนเทศ ที่จัดให้เป็นทางเลือกที่มีอยู่ ความแตกต่างระหว่างการเปลี่ยนครั้งแรกกับ ครั้งที่สองที่นำมาอภิปรายในด้านประเด็นปัญหา ที่ปรับปรุงตลอดเวลาและประเด็นที่ทำให้เลวร้าย ลงตลอดเวลา

โคล (Cole, 2000 : 3850 - A; อ้างถึงใน สุพรรณิ ภูแก้ว, 2555 : 69) ได้ศึกษาการรับรู้ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ในด้านการควบคุมดูแลวินัยนักเรียนตามความคิดเห็นของ ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ใน โรงเรียนของรัฐจอร์เจีย การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในการจัดกลุ่มนักเรียนที่จะ รวมกลุ่มกันกระทำควมผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่าง ผู้มาเยี่ยมชม โรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียน ควบคุมการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน และ

ประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ฝ่ายวินัยนักเรียนแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ การเสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดการสร้างสรรคที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดทางวินัยของนักเรียนเป็นผู้ประสานงานกับบุคลากรภายนอก บุคลากรมาร่วมทำงาน และการบริหารงบประมาณ แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เรื่องอื่นๆ อีกจำนวนมากไม่แตกต่างกัน

อัล-ตันซิจิ (Al-Tanciji. 2001 : 2000; อ้างถึงใน สุพรรณิ ภูแก้ว. 2555 : 70) ได้ศึกษาการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองในประเภทต่างๆ ในประเทศอาหรับเอมิเรตส์ และได้กำหนดว่าการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองช่วยให้เกิดความสำเร็จของ “โรงเรียนดีเด่น” หรือไม่ เพื่อตอบคำถามวิจัยนี้ จึงได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ครู และผู้ปกครองจากโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนธรรมดาในเมืองคูเบ็ช รัฐชาร์จห์ และเมืองรัฐ อัล-คยามาห์ โรงเรียนดีเด่นเหล่านี้ได้รับรางวัลลาดานสำหรับการปฏิบัติทางวิชาการดีเด่น เพื่อทำการเปรียบเทียบจึงได้เลือกโรงเรียนธรรมดาจากที่ตั้งระดับประเทศที่เหมือนกันกับโรงเรียนดีเด่นมาศึกษา กลุ่มตัวอย่างมี 70 คน เป็นอาจารย์ใหญ่ 10 คน ครู 30 คน และผู้ปกครอง 30 คน มาจากโรงเรียน 10 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับผู้หญิง 2 โรง สำหรับชาย 2 โรง และเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับผู้หญิง 2 โรง โนนครคูไบ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย สำหรับหญิง 2 โรง จากชาร์จาห์ และเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับชาย 2 โรง จากรัฐอัลคยามาห์ โรงเรียนเหล่านี้ 5 โรง เป็นโรงเรียนดีเด่น อีก 5 โรงเรียนเป็นโรงเรียนธรรมดา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองประเภทแรก คือการทำหน้าที่ของผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนติดต่อกับผู้ปกครองแต่ผู้ปกครองไม่ก็คนที่ตอบกลับมา ผู้ปกครองไม่ก็คนที่ช่วยบุคลากรของตนเอง ด้านการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองช่วยบุคลากรด้านการเรียนไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อบุคลากรโตขึ้น ผู้ปกครองชอบให้บุคลากรเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับโอกาส ถ้ากิจกรรมเป็นการเฉลิมฉลองการเข้าร่วมอาจจะมีสูง แต่ถ้ากิจกรรมเป็นการบรรยาย ผู้ปกครองอาจจะเข้าร่วมน้อยมาก ผู้ปกครองโดยทั่วไปเข้าเกี่ยวข้อง ในการจัดจิตใจในโรงเรียนของบุคลากรตนเอง และมักจะไม่ว่างช่วยโรงเรียนให้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ชุมชนด้วย

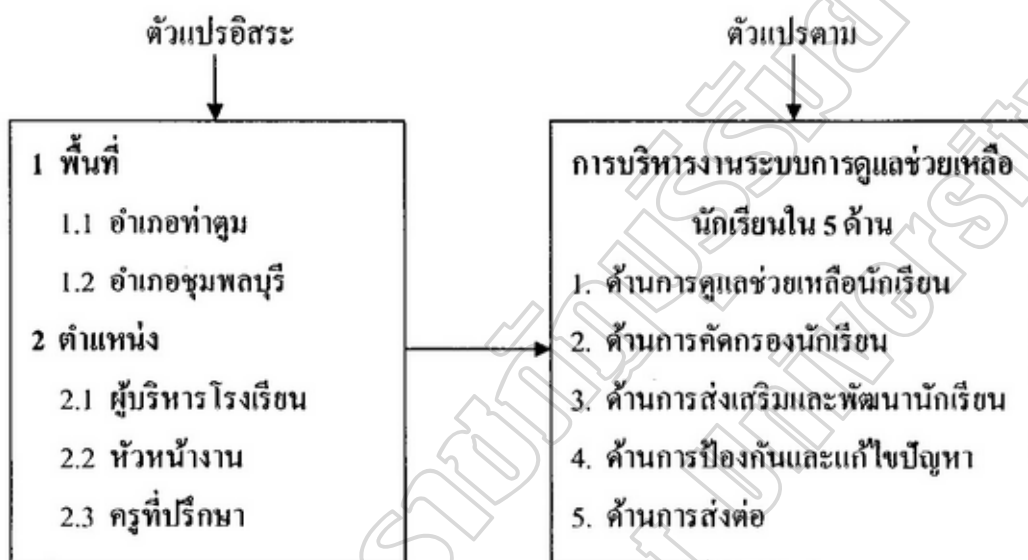
ชานเดเลอร์ (Chandler. 2002 : 823 – A; อ้างถึงใน สุพรรณิ ภูแก้ว. 2555 : 70) ได้ศึกษามุมมองของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้ให้คำปรึกษาโรงเรียน วิธีการศึกษาใช้คำถามวิจัยพื้นฐาน 3 ข้อ คือ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัศึกษามีแนวความคิดอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาโรงเรียน การรับรู้ของอาจารย์ใหญ่ สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาชีพ การจัดองค์กรของผู้ให้คำปรึกษาในระดับใดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเสนอแนะอะไรบ้างที่

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาควรจะเป็น อาจารย์ใหญ่มีแนวคิดอย่างไรเกี่ยวกับการสนับสนุน และการให้ความสะดวกแก่การทำงานของผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร ในฐานะอาจารย์ใหญ่ระดับมัธยมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผลการศึกษา พบว่า หน้าที่ให้คำปรึกษาซึ่งมีคุณค่าที่สุดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ทักษะและคุณสมบัติส่วนตัวที่จำเป็นต่อความสำเร็จของผู้ให้คำปรึกษา มี 6 ประการ คือ ลักษณะที่มีการดูแลเอาใจใส่ ความสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทักษะการสื่อสารที่ดี ความสามารถที่จะประเมินและลดสถานการณ์ ความวิตกกังวลได้ ทักษะในการรักษาผลประโยชน์ และอารมณ์ขัน นอกจากนี้อาจารย์ใหญ่ให้ความสะดวกแก่การทำงานของผู้ให้คำปรึกษาได้ 3 ทาง คือ ด้วยการทำให้ ผู้ให้คำปรึกษากลายเป็นสมาชิกของทีมโรงเรียนโดยรวมด้วยการให้ ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่อีกคนหนึ่ง การศึกษาครั้งนี้มีความตรงประเด็นสำหรับโปรแกรมการฝึกอาจารย์ใหญ่และการเตรียมอาจารย์ใหญ่ กลุ่มตัวอย่างให้งานพื้นฐานสำหรับผู้นำโรงเรียน เพื่อประเมินและกลั่นกรองการปฏิบัติของตนเอง นักการศึกษาที่เป็นอาจารย์ใหญ่อาจต้องการพิจารณาข้อค้นพบเหล่านี้ เมื่อทบทวนและขยายหลักสูตรของตนเองและอาจนำไปแจ้งให้ผู้ให้คำปรึกษาใหม่ทราบเกี่ยวกับความหวังของอาจารย์ใหญ่ด้วย

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า กระบวนการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและความต้องการ ซึ่งกระบวนการดำเนินการด้านการให้ความช่วยเหลือนักเรียนนั้น นอกจากสถานศึกษาจะเป็นผู้นำหลักในการดำเนินการแล้ว ยังต้องได้รับการร่วมมือจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องอีก เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมีตำรวจ แพทย์ นักจิตวิทยา ที่สามารถให้คำปรึกษาเฉพาะด้าน นอกเหนือจากความรู้ความสามารถของครูในกรณีจำเป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 ครั้งนี้ อาศัยกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพประกอบ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย